

वर्जकः Mb. 12. 9. 19. -6 Determined, decided. -7 Cautious, wary. -8 Obtained, attained. -9 Spied out. -10 Acknowledged, admitted, stated; सम्यक् प्रणिहितं चार्थं पृष्ठः सन्नाभिनन्दति Ms. 8. 54. -11 Applied, directed; प्रियायास्मै धाम्ने प्रणिहितमस्योऽस्मि भवते Mahimna. 28 (v. 1.).

प्रणिनादः A deep sound.

प्रणिपत् 1 P. To bow down to, fall prostrate before, bow respectfully to, salute (with acc. or dat.); प्रणिपत्य सुरास्तस्मै शमायित्रे सुरद्विषाम् R. 10. 15; वागीशं वाग्भिर्ध्याभिः प्रणिपत्योपतस्थिरे Ku. 2. 3; 3. 60.

प्रणिपतनम्, प्रणिपातः 1 Falling at one's feet, prostration, submission; प्रणिपातप्रतीकारः संरम्भो हि महात्मनाम् R. 4. 64; तद् विद्धि प्रणिपातेन परिप्रक्षेन सेवया Bg. 4. 34. -2 Obeisance, salutation, reverential bow; प्रणिपातपूर्वं स्वहस्तद्वनः (पुष्पोच्चयः) Ku. 3. 61; 4. 35; R. 3. 25. -**Comp.** -**पुरःसरम्, पूर्वकम्** ind. with an obeisance. -**प्रतीकार** a. averted or counteracted by prostration; R. 4. 64. -**रसः** a magical formula pronounced over weapons. -**शिक्षा** teaching (one) to salute.

प्रणिहन् 2 P. 1 To slay, kill. -2 To bend down, lower (the hand). -3 To pronounce lower (than अनुदात्त).

प्रणी 1 P. 1 To lead out or forth (as an army), conduct; वानरेन्द्रेण प्रणीतेन (बलेन) Rām. -2 To offer, give, present; अर्घ्यं प्रणीय जनकात्मजा Bk. 5. 76. -3 To bring to, set (as fire); दग्धां गुहां पश्य उल्लकपूर्णां काकप्रणीतेन हुताशनेन Pt. 3. 1. -4 To consecrate by reciting sacred Mantras, hallow, consecrate in general; त्रिधा प्रणीतो ज्वलनः Hariv. -5 To inflict (as punishment); यदि न प्रणयेद् राजा दण्डं दण्ड्येष्वतन्द्रितः Ms. 7. 20; 8. 238; Mb. 1. 64. 15. -6 To lay down, teach, promulgate, institute, prescribe; स एव धर्मो मनुना प्रणीतः R. 14. 67; भवत्प्रणीतमाचारमामनन्ति हि साधवः Ku. 6. 31. -7 To write, compose (as a work); प्रणीतः न तु प्रकाशितः U. 4; उत्तरं रामचरितं तत्प्रणीतं प्रयुज्यते U. 1. 3. -8 To accomplish, effect, perform, bring about; प्रणीय दारिद्र्यदरिद्रतां नृपः N. 1. 15, 19; कण्ठाश्लेषोपगूढं तदपि च न चिरं यत् प्रियाभिः प्रणीतम् Bh. 3. 82. -9 To lead or reduce to any condition. -10 To show, display; यथाद्विया त उरुगाय विभावयन्ति तत्तद्वपुः प्रणयसे सदनुग्रहाय Bhāg. 3. 9. 11. -11 To direct, fix or turn towards (as the eyes). -12 To show affection or love, love. -13 To throw, cast, discharge; अस्त्रं पुनः पाशभृतः प्रणिन्ये Ki 16. 54. -14 To remove, destroy; द्रौपद्याश्च परिक्लेशं प्रणेभ्यामि हृते त्वयि Mb. 6. 79. 4. -15 To draw in the breath (Ātm.).

प्रणयः 1 Espousing, seizing (as in marriage); आबद्धकङ्कणकरप्रणयप्रसादमासाद्य Māl. 6. 14. -2 (a) Love, affection, fondness, attachment, liking, regard; साधारणोऽयमुभयोः प्रणयः स्मरस्य V. 2. 16; साधारणोऽयं प्रणयः Ś. 3; (where in both cases sense 6 may do as well); Ś. 6. 8; 5. 23; Me. 107; R. 6. 12; Bh. 2. 42. (b) A wish, desire, long-

सं. इ. को... १२४

ing; हरेरतुलविक्रमप्रणयलालसः साहसे Māl. 8. 7; Ś. 7. 16. -3 Friendly acquaintance or regard, friendship, intimacy; अजानता महिमानं तवेदं मया प्रमादात् प्रणयेन वापि Bg. 11. 41; स्नेहस्य तत् फलमसौ प्रणयस्य सारः Māl. 1. 9. -4 Familiarity, confidence, trust; मया गृहीते सलिलेऽनेन कृतःप्रणयः Ś. 5. -5 Favour, kindness, act of courtesy; अलङ्कृतोऽस्मि स्वयंप्राह प्रणयेन भवता Mk. 1; 1. 45. -6 An entreaty, request, solicitation; तद् भूतनाथानुग नार्हसि त्वं संबन्धिने मे प्रणयं विहन्तुम् R. 2. 58; V. 4. 13. -7 Reverence, obeisance. -8 Final beatitude. -9 A leader. -10 Conduct, guidance. (प्रणयेन confidentially, candidly; without reserve or ceremony; प्रणयात् openly, frankly). -**Comp.** -**अपराधः** an offence against friendship or love. -**उन्मुख** a. 1 disposed or about to declare one's love; विस्मज सुन्दरि संगमसाध्वसं तव चिरात् प्रभृति प्रणयोन्मुखे M. 4. 13. -2 impatient through love. -**उपेत** a. candid, frank. -**कलहः** a lover's quarrel, a mock or feigned quarrel; नाप्यन्यस्मात् प्रणयकलहाद् विप्रयोगोपपत्तिः Me. (considered spurious by Malli.). -**कुपित** a. angry through love, feigning anger; त्वामालिख्य प्रणयकुपितां धातुरागैः शिलायाम् Me. 107. -**क्रोपः** feigned anger of a mistress towards her lover, coquettish anger. -**पेशल** a. soft through affection. -**प्रकर्षः** excessive love, intense attachment. -**भङ्गः** 1 breach of friendship. -2 faithlessness. -**मानः** the jealousy of love. -**वचनम्** expression of love. -**विमुख** a. 1 averse from love. -2 disinclined to friendship; सौधोत्सङ्गप्रणयविमुखो मा स्म भूरुज्जयिन्याः Me. 27. -**विहतिः, विघातः** non-compliance, refusal (of a request &c.). -**स्पृश** a. inspired by love; Māl. 5. 7.

प्रणयनम् 1 Bringing, fetching. -2 Conducting, conveying. -3 Carrying out, executing, performing; सर्गशेषप्रणयनाद्विश्वयोनेरनन्तरम् Ku. 6. 9. -4 Writing, composing. -5 Decreeing, sentencing, awarding; as दण्डस्य प्रणयनम्. -6 Bringing forward, adducing. -7 Distributing. -8 Infliction of (punishment). -9 Founding (of a school).

प्रणयवत् a. 1 Loving, fond, affectionate; सापि प्रणयवत्यासीत् सपत्न्योरुभयोरपि R. 10. 57. -2 Candid, frank. -3 Earnestly desirous of, longing for; जातः सखे प्रणयवान्मृगतृष्णिकायाम् Ś. 6. 16.

प्रणयिता Love, attachment; (श्रीः) मूर्खान् द्वेष्टि न गच्छति प्रणयितामत्यन्तविद्वत्स्वपि Mu. 3. 5.

प्रणयिन् 1 Loving, affectionate, kind, attached; यदिन्दावानन्दं प्रणयिनि जने वा न भजते Māl. 3. 9; 6. 30. -2 Beloved, dearly loved. -3 Desirous of, longing for, fondly solicitous of; अङ्काश्रयप्रणयिनस्तनयान् वहन्तः Ś. 7. 17; Me. 3; R. 9. 55; 11. 3. -4 Familiar, intimate. -m. 1 A friend, companion, favourite; कृतोऽक्षसूत्रप्रणयी तथा करः Ku. 5. 11. -2 A husband, lover. -3 A supplicant, humble petitioner, suitor; स्वार्थात् सतां गुरुतरा प्रणयिक्रियैव V. 4. 15; 1. 2. -4 A worshipper, devotee; प्रतिग्रहीतुं प्रणयिप्रियत्वात् त्रिलोचनस्तामुपचक्रमे च Ku. 3. 66. -नी A mistress, beloved, wife. -2 A female friend.